

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาเนื้อหาหลักธรรมและการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาในรณินิสุตต

ผู้วิจัย : พระครูสังฆรักษ์มานิตย์ เขมธมโม (ปิ่นแก้ว)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (วิปัสสนาภาวนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาสมลักษณ์ คนธสาโร (สาราณวงศ์), ป.ธ. ๙, พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

: รศ.เวทย์ บรรณกรกุล, ป.ธ. ๙, พธ.บ., ศษ.ม. (ประชากรศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑/มีนาคม/๒๕๕๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือเพื่อศึกษาเนื้อหาหลักธรรมในรณินิสุตต เพื่อศึกษาวิสุทธิ ๗ ในรณินิสุตต และเพื่อศึกษาหลักปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาในรณินิสุตต โดยการศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา รวมทั้งข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเรียบเรียง บรรยายเชิงพรรณนา ตรวจสอบเนื้อหาความถูกต้องโดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จากการศึกษาพบว่า

รณินิสุตต เป็นพระสูตรที่พระธรรมสังคหอาจารย์ รวบรวมร้อยกรอง ไว้ในคัมภีร์ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ต่อจากลำดับ กกจูฬมสูตร อลคัณฑมสูตร และวัมมิกสูตร โดยมีหลักธรรมที่เป็นสาระสำคัญแสดงไว้ในรณินิสุตต คือ พระสูตรว่าด้วยราชรถ ๗ ผลัด หมายถึง วิสุทธิ คือ ความหมดจด ความบริสุทธิ์ที่สูงขึ้นไปเป็นขั้นๆ หมายถึง ธรรมที่ชำระสัตว์ให้บริสุทธิ์ ยังไตรสิกขาให้บริบูรณ์เป็นขั้นๆ ไปโดยลำดับจนบรรลุจุดหมาย คือพระนิพพาน จำแนกเป็น ๗ ขั้น ดังนี้ คือ ๑) ศีลวิสุทธิ ๒) จิตตวิสุทธิ ๓) ทิณฺณวิสุทธิ ๔) กังขาวิตรณวิสุทธิ ๕) มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ๖) ปฏิพาณญาณทัสสนวิสุทธิ ๗) ญาณทัสสนวิสุทธิ การจะบรรลุถึงพระนิพพาน ต้องใช้วิสุทธิ ทั้ง ๗ ประการนี้ เป็นเป้าหมาย

วิสุทธิ ๗ ในรณินิสุตต คือ พระสูตรว่าด้วย ราชรถ ๗ ผลัด คือ วิสุทธิ หมายถึง ความบริสุทธิ์ มีอยู่ ๗ ประการ คือ ๑) ศีลวิสุทธิ ๒) จิตตวิสุทธิ ๓) ทิณฺณวิสุทธิ ๔) กังขาวิตรณวิสุทธิ ๕) มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ๖) ปฏิพาณญาณทัสสนวิสุทธิ ๗) ญาณทัสสนวิสุทธิ วิสุทธิทั้ง ๗ ประการ เป็นปัจจัยส่งต่อกันขึ้นไป เพื่อบรรลุนิพพานคุณ ๗ ผลัด ส่งต่อกันให้บุคคลถึงที่หมาย

จากการศึกษาพบว่า วิปัสสนาภาวนา คือ การปฏิบัติเพื่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งรูปนาม โดยความเป็น อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ปรากฏในรูปของอริยสัจ ๔ ซึ่งหลักการดังกล่าวพระพุทธองค์ ทรงแสดงไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตร ว่า ภิคุชทั้งหลายทางนี้เป็นทางเดียว เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่า

สัตว์ เพื่อลวง โสกะ และปริเทวะ เพื่อดับทุกข์ และโทมนัส เพื่อบรรลุนิพพาน เพื่อให้แจ้งนิพพาน ทางนี้ คือ สติปัฏฐาน ๔ แม้ในคัมภีร์อรรถกถาได้อธิบายสอดคล้องพระไตรปิฎกว่า อนึ่ง ขึ้นชื่อว่าภavanaที่ไม่เนื่องด้วยกาย เวทนา จิต ธรรม หรือสภาวะธรรม อย่างใดอย่างหนึ่งไม่มี ดังนั้น พึงทราบว่ แม้ท่านเหล่านั้น ได้ลวงพ้นความโศก และความรำพันคร่ำครวญด้วยทางสายนี้ ดังนั้น วิปัสสนาภavanaจึงต้องดำเนินไปตามหลักแห่งสติปัฏฐาน ๔ เท่านั้น

Thesis Title : A Study of the Substance of Dhamma Principles and Vipassana Meditation in Rathavinīta Sutta

Researcher : PhrakhrusangkharakManit Khemadhammo (Pinkaw)

Degree : Master of Arts (Vipassana Meditation)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Somluck Gamdhasāro (Saraphivomg), Pali IX, Ph.D (Buddhist Studies)

: Assoc. Prof.Wate Bannakornkul, Pali IX, B.A., M.Ed. (Population Studies)

Date of Graduation : 31/March/2015

Abstract

This thesis has 3 objectives, namely:- 1. To study the Doctrinal essence in Rathavinīta Sutta, to study the 7 Visuddhis in Rathavinīta Sutta and to study the principles of practicing Vipassanā in Rathavinīta Sutta by studying the data from the Theravāda Buddhist Scriptures:- The three Baskets, the Commentaries and the Sub-commentaries including the data from the connected documents, and then brought them to be composed and expained in the pattern of description and checking the correct essence by the expert teacher.

From the study, it is found that Rathavinīta Sutta is the Sutta collected and composed by Phra Dharmasangāhakācaryan in Majjhima Nikāya Scripture, Mūlapaṇṇāsaka after the level of Kakacūpama Sutta, Alagadāūpama Sutta and Vammika Sutta with the important Doctrinal Principles of the important essences which are shown in Rathavinīta Sutta that is the discourse dealing with the 7 royal cars which mean 7 Visuddhis which mean the purities higher in order. This point means the doctrines purifying the human beings to be pure and coursing the Three fold Training to be complete step by step up to attaining the target :- Nibbāna. This purity is divided into 7 steps as follows:- 1.SilaVisuddhi, 2.CittaVisuddhi, 3.Dīṭṭhi Visuddhi, 4.Kankhāvitarāṇa Visuddhi, 5.Maggā-magga-ñāṇadassana Visuddhi, 6.Paṭipadāñāṇadassana Visuddhi and 7.Ñāṇadassana Visuddhi. To attain Nibbāna, one must use all these 7 Visuddhis as the targets.

The 7 Visuddhis in Rathavinīta Sutta found that Rathavinīta Sutta is the Sutta dealing the 7 royal cars which mean 7 Visuddhis, the purities of seven types, namely:- 1.Sīla Visuddhi, 2.Citta Visuddhi, 3.Ditthi Visuddhi, 4.Kankhāvitaraṇa Visuddhi, 5.Maggā-magga-Nānādaṣṣana Visuddhi, 6.Patipadāñānaḍṣana Visuddhi and 7.Nānādaṣṣana Visuddhi. These 7 Visuddhis (Purities) are the factors step by step in order to attain Nibbāna. They are compared with the 7 cars which help the people to reach the final target called “Nibbāna”.

From the study, it is The Insight Meditation is the practice to cause the wisdom to arise and to realize the Form and the Norm as of the state of impermanence, suffering and soullessness which appear in the types of the Four Noble Truths. Buddha preached the mentioned principles in Mahāsatipatthāna Sutta as follows :- Oh! Monks! This path is the only one for the purity of all the human beings, for being away from the sorrow, the lamentation, the suffering and the mental sorrow and to attain the insight knowledge and to attain Nibbāna. This way of practice is called “Catu Satipatthāna”.

On the other hand, the meditation which is connected with the body, feeling, the mind and the Dhammas does not arise. So, one should know that those practices have gone away from the sorrow and the lamentation by this way. So, the Insight Meditation must be carried out according only to the principles of the Four Foundations of Mindfulness.